

AGDER
fylkeskommune

Statsforvalterens kommunesamling – 12. mai 2026 – Lyngørporten – Tvedestrand

Fylkeskommunens rolle i landbruket – satsinger og tilskudd ... og litt om mat

v/Torleiv O Momrak, avd. for næring og inkludering

Regionreformen «ny» rolle (2020):

- **Landbruksoppdrag:** *«Omfatter virkemidler som skal bidra til å mobilisere til regional nærings- og samfunnsutvikling med utgangspunkt i landbrukets samlede ressurser»*
- *Leder partnerskapet for landbruksbasert næringsutvikling, og legge føringer for det regionale arbeidet med næringsutvikling i landbruket*
- *(Partnerskapet: Agder Bondelag, Agder Bonde- og småbrukarlag, Statsforvalteren, Innovasjon Norge og fylkeskommunen)*

Økonomiske virkemidler RT-midler (LUF-
midler/jordbruksoppgjøret), inkl. kompetansemidler:

Regionale tilretteleggingsmidler (RT) fra Statsforvalteren

Landbruks- og matdepartementets «oppdragsbrev»

«...virkemidlene ses i sammenheng med øvrige virkemidler fylkeskommunene forvalter innen regional nærings- og kompetansepolitikk, og at landbruk er godt integrert i fylkeskommunenes samlede regionale plan- og strategiarbeid».

- Søkbare midler (løpende)

Det kan gis tilskudd til:

- Utvikling og fornying av det tradisjonelle landbruket
- Understøtte utvikling av andre landbruksbaserte næringer gjennom utviklings- og mobiliseringstiltak

Øk. ramme 3,8 mill kr. pr år. (Nasjonalt: ca. 61 mill. kr.)

Øvrige satsinger/prosjekter

- Dreneringstilskudd. 6 mill kr. de tre siste årene
- 2,5 mill kr. *Matsatsing* 2026 (mer om det under) 2,8 mill. i 2025: Nærmere 10 mill. de siste fem årene (?)
- 5 mill. til løsdriftstilskudd – ombygging av fjøs: Innovasjon Norge
- Energistimuleringstilskudd – 4 mill. kr. 2024-2027. Forvaltes i samarbeid med Innovasjon Norge
Agder - Bionova-midlene
- «Annet»: InnoTre, Ungskogpleie, Kystskogbruket

AGDER
fylkeskommune

For 2025 og 2026

Ca. 16 mill. kroner til landbruksbaserte prosjekter i tillegg til nasjonale midler fra jordbruksoppgjøret (LUF) – nærmere 20 mill kr.

Neppe kommet uten økt ansvar for landbruk til fylkeskommunen?

AGDER
fylkeskommune

Småpenger fylkeskommunen har.....

....men de utløser andre prosjekter og satsinger som fylkeskommunen kanskje ikke hadde gjort, dersom vi ikke hadde oppdraget

Et eksempel.. Fora.....

Andre satstinger:

- Landbruksstrategi: Vedtatt av fylkestinget i desember 2025 (mer om den...)
- Oppfølging av Regionplan Agder 2030: *Oppdateringer av delmål og strategier til ny kunnskap og nye nasjonale føringer. Utarbeidet av partnerskapet landbruk; Statsforvalteren til uvurderlig hjelp her...*
- *Innspill til det årlige jordbruksforhandlingen*
- *De grønne studieretningen på Holt og Søgne*
- *Voksenagronom*

Lanbruksstrategi for Agder

Tre hovedtema:

- Jordbruk
- Skogbruk
- Andre næringer

Strategien skal gi mål, strategier og tiltak for:

- Innovasjon Norges forvaltning av bedriftsrettede midler
- fylkeskommunens forvaltning av midlene til regionale tilretteleggingstiltak (RT-midler) i landbruket, og satsinger ref. over
- Innovasjon Norges, Statsforvalterens, fylkeskommunenes, kommunenes og næringas pådriverrolle- og/eller støttefunksjon innen landbruksrelatert næringsutvikling
- offentlige aktørers planarbeid

Jordbruk – prioriterte innsatsområder:

- *Øke produksjon og lønnsomhet ved å utnytte kunnskap, klimatiske forhold og tilgjengelige ressurser*
- *Øke produksjonen av frukt, bær, grønnsaker, potet og belgevekster, f.eks. proteinvekster.*
- *Sikre bærekraftig husdyrproduksjon i tråd med etterspørsel og arealtilgang.*
- *Sikre melkeproduksjon i hele Agder og opprettholde regionens andel av melkeproduksjonen.*
- *Kompetanseheving i hele i verdikjeden for å optimalisere utnyttelsen av ressursene i jordbruket, både de naturgitte og de tilførte.*
- *Videreutvikle og rekruttere til naturbruksutdanninga. Fremme god agronomi som er bra for klima og økonomi. Synliggjøre mulighetene som øker beredskapen for matproduksjon og matsikkerhet.*
- *Minimere tap av jordressurser. Minimere nedbygging av dyrka jord.*

Skogbruk – prioriterte innsatsområder:

- *Utnytte produksjonsgrunnlaget bedre og øke avvirkingen for å utnytte markedets potensialet.*
- *Stimulere til en aktiv forvaltning av skogarealene for å øke og optimalisere skogproduksjonen.*
- *Øke nybygging og ombygging av skogsveier.*
- *Utbedre og fjerne flaskehalsen på det kommunale og fylkeskommunale vei nett.*
- *Øke lokal videreforedling ved å tilrettelegge for industribedrifter i alle ledd i verdi kjeden for tømmer og treprodukter.*
- *Øke andelen tømmer som blir videreforedlet i regionen.*
- *Øke kompetansen i det offentlige om klima- og miljøvennlige innkjøp.*

Øvrige næringer knyttet til landbruket – prioriterte innsatsområder:

- *Øke økonomisk lønnsom produksjon og produktutvalg av lokale mat- og drikke spesialiteter*
- *Øke markedsadgang, tilgjengelighet og synlighet for mat og drikke produsert i Agder (jf. Matregion Agder, Fôra)*
- *Utvikle lønnsomme reiselivsprodukt i tilknytning til gårdene.*
- *Koble landbruket og reiselivet for å gi økt bærekraftig verdiskaping innen natur- og kulturbaserte opplevelser*
- *Øke verdiskaping i landbruket ved å tilby tjenester til lokalsamfunnet.*
- *Utvikle verdikjeden for Inn på tunet-tiltak*
- *Øke forståelsen for landbrukets betydning i samfunnet. Utvikle urbant landbruk.*

FÔRA

Matregion Agder

AGDER
fylkeskommune

Hvem samarbeider vi med?

Foto: Agder fylkeskommune

- På tvers i fylkeskommunen
- Virkemiddelapparatet
Næringsparkene spesielt
- Interkommunale politiske råd
- Kommunene
- Statsforvalteren
- Norges landbruksrådgivning
- Faglagene
- Nettverk
- Næringen

Overordnede mål

Prosjektet “Matregion Agder” skal jobbe med mål som er bærekraftige innen sosiale, klima, - og miljø og økonomiske forhold.

- Øke kunnskap om matkultur for lokal verdiskaping
- Økt kompetanse om mat gir bedre folkehelse
- Øke bevissthet om matressurser for å styrke tilhørighet

Matpakker

Matpakke 1:

Mat og matproduksjon som bidrar til bedre folkehelse og økt bærekraft

Matpakke 2:

Matregion Agder skal være en tydelig inspirator og påvirker for vekst og verdiskaping knytta til bærekraftig mat og reiseliv i hele Agder.

Matpakke 3:

Kompetanse, rekruttering og omdømmebygging

- Oppsummert:
- **LANDBRUK: Viktig oppdrag for fylkeskommunene**
- **IKKE erstatte nasjonal landbrukspolitikk – supplere/forsterke**
- **Viktig med et tett samarbeidet med næringa, Statsforvalteren, Innovasjon Norge og kommunene**